

ಪರ್ಯಾಯ ಪರ್ವದ ಪರಿಚಯ

ಶಿಲ್ಪ ದೋಶಿ* ಮತ್ತು ಡಾ. ಎನ್. ಸುರೇಶ್ ಕುಮಾರ್**

*ಸಂಶೋಧಕರು; **ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಜೈನಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು.

ಸಾರಾಂಶ: (Abstract)

ದಶಲಕ್ಷಣ ಪರ್ವ ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಮುಖ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ದಿಗಂಬರ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಭಾದ್ರಪದ ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪಂಚಮಿ (ಗಣೇಶ ಚತುರ್ಥಿಯ ಮರುದಿನ) ಯಿಂದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯವರೆಗೆ ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ವೇತಾಂಬರ ಪಂಥಿಯರು ಭಾದ್ರಪದ ಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ದ್ವಾದಶಿಯಿಂದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪಂಚಮಿಯವರೆಗೆ ಈ ಪರ್ವಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯ ಪರ್ವ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ದಶಧರ್ಮಾರಾಧನೆಯ ಕೊನೆಯ ದಿನ ಕ್ಷಮಾವಳಿ ದಿನವನ್ನಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಶ್ವೇತಾಂಬರ ಪಂಥಿಯಲ್ಲಿ ಈ ದಿನಕ್ಕೆ ಸಂವತ್ಸರೀ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇದೆ. ಪರಸ್ಪರ ಕ್ಷಮೆ ಯಾಚಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮಿಂದ ಆಗಿರುವ ತಪ್ಪು-ಕೋಪಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಪರಸ್ಪರ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಮುಖ್ಯಪದಗಳು (Keywords): ಜೈನಧರ್ಮ, ದಶಲಕ್ಷಣ ಪರ್ವ, ಪರ್ಯಾಯ ಪರ್ವ, ಶ್ವೇತಾಂಬರ, ದಿಗಂಬರ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಪರ್ವ ಎಂದರೆ ಹಬ್ಬ. ಹಬ್ಬವೆಂದರೆ ಸಂಭ್ರಮ, ಸಡಗರ, ಸಂತೋಷ, ಸುಖ-ಭೋಗದ ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ದಶಲಕ್ಷಣ ಪರ್ವ ಭೋಗದ ಪರ್ವವಲ್ಲ, ತ್ಯಾಗದ ಪರ್ವ, ವೈರಾಗ್ಯದ ಪರ್ವ, ವೈರಾಗ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಪರ್ವವಾಗಿದೆ. ಇದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪರ್ವವಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಪರಿಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡುವ ಪರ್ವವಾಗಿದೆ. ವಿಕಾರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಉದಾತ್ತ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದೇ ಈ ಪರ್ವದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಕ-ಶ್ರಾವಕಿಯರು ಸಂಯಮಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಜಪ-ತಪ, ಪೂಜೆ, ಧ್ಯಾನ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಯ, ಶಕ್ತಿ-ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಭಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ದಾರ್ಶನಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೇನೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬರಗಾಲವಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿಗೆ ಇಂದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುವುದು, ನಿತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ನಿಯತಿಸಿ ಪಾಲಿಸುವುದು. ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ

Please cite this article as: ಶಿಲ್ಪ ದೋಶಿ ಮತ್ತು ಎನ್ ಸುರೇಶ್ ಕುಮಾರ್ (2022). ಪರ್ಯಾಯ ಪರ್ವದ ಪರಿಚಯ. ಪ್ರತಿಬಿಂಬ: ಮಲ್ಟಿಡಿಸಿಪ್ಲಿನರಿ ಕನ್ನಡ ರೀಸರ್ಚ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಬಿಬಿಎಂಆರ್‌ಡಿ, 3(6). ಪು.ಸಂ. 104-109.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಧರ್ಮವೂ ಒಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅರಿಯದವರಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳ ಕಂತೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅದು ತನ್ನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮವು ಒಂದು ಜೀವನ ಮಾರ್ಗವಾಗಿರುವಂತೆ, ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ವಿಚಾರ ಪ್ರವಾಹವಿರುವಂತೆ ಜೈನ ದಾರ್ಶನಿಕರು ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಿತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠಗಳ ಮರೆಯಾಗಬಾರದೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ **ದಶಲಕ್ಷಣ ಪರ್ವ** ಎಂಬ ಪರ್ವವನ್ನು ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತತ್ವದ ಚಿಂತನೆಗೆ ಒಂದೊಂದು ದಿನವನ್ನು ಮೀಸಲಿರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ದಿಗಂಬರರು ಈ ಪರ್ವವನ್ನು ಭಾದ್ರಪದ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದ ಪಂಚಮಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸಲು ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಶ್ವೇತಾಂಬರರು ಇದನ್ನು **ಪರ್ಯೂಷಣ ಪರ್ವ** ಎಂದು ಕರೆದು ಆಷಾಢ ಮಾಸದ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ದಿನದಂದು ಆಚರಿಸಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅವಧಿಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ, ಧ್ಯಾನ ಹಾಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರ-ಗ್ರಂಥಗಳು ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಷೇಶವಾಗಿ **ತತ್ವಾರ್ಥ ಸೂತ್ರ**ದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಉದ್ದೇಶ **ಮನಃಶುದ್ಧಿ** ಹಾಗೂ **ಕರ್ಮ ನಿರ್ಜರೆ**. ಈ ಗುಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕರ್ಮಗಳ ಸಂವರ ಮತ್ತು ನಿರ್ಜರೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚುಟುಕಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. **ತತ್ವಾರ್ಥ ಸೂತ್ರ**ದ ಒಂಭತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ಆರನೇ ಸೂತ್ರವು ಈ ಗುಣಗಳಾವುವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತಮಕ್ಷಮಾ ಮಾರ್ದವಾರ್ಜವ ಸತ್ಯ ಶೌಚಸಂಯಮ ತಪಸ್ತ್ಯಾಗಾಕಿಂಚನ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಣಿ ದಶಧರ್ಮಃ||

‘ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದ ಕ್ಷಮೆ, ಮಾರ್ದವತೆ, ನೇರ ನುಡಿಯುವಿಕೆ, ಸತ್ಯ, ಪರಿಶುದ್ಧತೆ, ಆತ್ಮ ಸಂಯಮ, ತಪ, ತ್ಯಾಗ, ನಿರ್ಜರೆ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆ - ಇವೇ ದಶಧರ್ಮಗಳು’ ಎಂಬುದು ಈ ಸೂತ್ರದ ಅರ್ಥ. ಈ ಹತ್ತು ಗುಣಗಳ ಉದ್ದೇಶ - ಮನೋ ವಾಕ್ ಕಾಯಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು. ಈ ಗುಣಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವು ಒಬ್ಬ ಅನುಯಾಯಿಯಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ದುಷ್ಟ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿ ಅವನು ಪಾಪಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳದಂತೆ ತಡೆದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕಿಗೊಂದು ದಿಕ್ಕನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗುಣದ ಹಿಂದೆಯೂ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ **ಉತ್ತಮ** ಶಬ್ದವು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗುಣದ ಅನುಸರಣೆಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಿಶುದ್ಧತೆ ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ವಿನಃ ಬೇರಾವ ಲೌಕಿಕ ಪ್ರಯೋಜನಗಳ ಆಸೆಯೂ ಇರಬಾರದು.

ಜೈನ ಧರ್ಮಿಯರು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ದಶಧರ್ಮಗಳೆಂದರೆ ಉತ್ತಮ ಕ್ಷಮೆ, ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ದವ, ಉತ್ತಮ ಆರ್ಜವ, ಉತ್ತಮ ಶೌಚ, ಉತ್ತಮ ಸತ್ಯ, ಉತ್ತಮ ಸಂಯಮ, ಉತ್ತಮ ತಪ, ಉತ್ತಮ ತ್ಯಾಗ, ಉತ್ತಮ ಆಕಿಂಚನ್ಯ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆ. ಈ ದಶಲಕ್ಷಣ ಪರ್ವದಂದು ಆಯಾ ದಿನ ಆ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನ-ಮಂಥನ ನಡೆಸಿ ಆತ್ಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಬಸದಿ (ಜೈನ ಮಂದಿರ) ಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಸಹಿತ ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆ ಪೂಜೆ, ಆಯಾ ದಿನದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಪ್ರವಚನ, ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹತ್ತು ಧರ್ಮಗಳ ವಿವರಣೆ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವ

1. ಉತ್ತಮ ಕ್ಷಮಾ

ಕ್ರೋಧವೆಂಬ ಕಷಾಯವನ್ನು, ಕೋಪ ತಾಪವನ್ನು, ಒರಟುತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸರಳ, ಸಭ್ಯ, ಸಾತ್ವಿಕನಾಗಿ ಬಾಳುವುದೇ ಕ್ಷಮಾ ಧರ್ಮ. ಕ್ಷಮೆಯು ಅಂತರಂಗದ ಸ್ವಭಾವ. ಅಹಿಂಸೆಯ ಹೆಗ್ಗುರುತು. ಇಂತಹ ಸೌಮ್ಯ ಗುಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವುದೇ ಉತ್ತಮ ಕ್ಷಮಾ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಕೋಪವು ಆತ್ಮನ ಪರಮ ಶತ್ರು. ಸುಖ, ಸಂಯಮ, ನಿರ್ಲಿಪ್ತತೆ – ಇವೆಲ್ಲ ಆತ್ಮನ ಗುಣಗಳು. ಕೋಪವು ಈ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ ಆತ್ಮದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುತ್ತದೆ. ಕೋಪವು ಮನದ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ, ಆ ಕಾವಿನ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂಬುದರ ಅರಿವೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬಹಳಷ್ಟು ದುಷ್ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ರೌರ್ಯದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮನುಷ್ಯರು ಕೋಪದ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗಲೇ ನಡೆದಿವೆ. ಕೋಪ ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆಗಳು ಯುದ್ಧ ಮತ್ತು ಅಶಾಂತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳು. ಶಾಂತಿ, ಸಂತೋಷಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಅಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಕ್ಷಮೆಗಳಿಂದ ಮರಳಿ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಅವು ನಿಜಾತ್ಮನ ಗುಣಗಳು.

2. ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ದವ

ಮನ, ವಚನ, ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಮೃದು ಸ್ವಭಾವದಿಂದ, ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಬಾಳುವುದೇ ಮಾರ್ದವ ಧರ್ಮ. ಅಹಂಕಾರ ತೊರೆದು, ಮಮಕಾರ ಬಿಟ್ಟು ಸರಳ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದೇ ಮಾರ್ದವವಾಗಿದೆ. ಇದು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅನಗತ್ಯ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕರುಣಾ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮತೆಯು ಅನುಕಂಪದ ಮೂಲ. ಅಹಂಕಾರವು ಅದನ್ನು ಒಣಗಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮತೆಯು ಯಾವುದೇ ಪರಿಸರದಲ್ಲೂ ವಜ್ರದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆ ಗುಣವಿದ್ದವನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮುನಿ, ಯತಿ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದಲ್ಲದೆ ಇತರರಲ್ಲಿ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಂಸಾಭಾವನೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತವೆ. ಅವನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸುಸ್ಥಿತಿ ಅಥವಾ ಮುನ್ನಡೆಯನ್ನು ಅವು ಯಾವುವೂ ತಡೆಯುವಂತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಮದಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಲು ನಿರಂತರ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾ, ಸಂಗ್ರಹಿತಗೊಂಡಿರುವ ಕರ್ಮಗಳ ಉಪಶಮನಕ್ಕಾಗಿ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

3. ಉತ್ತಮ ಆರ್ಜವ

ಕುಟಿಲತೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಧರ್ಮ, ನ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದೇ ಆರ್ಜವ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಚಿಂತನೆ, ಮಾತು ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ದೃಢವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ನೇರವಂತಿಕೆಯು ಲೌಕಿಕ ಬದುಕಿನ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಕೀಲಿಕೈ. ಇದು ಅನ್ಯರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ನೇರವಂತಿಕೆಯುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯನು ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಜಗಳವಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ಲೋಭದಿಂದ ದೂರವಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಪಾಪಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಹಾಕಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿ, ಹೊಸ ಕರ್ಮಗಳ ಒಳಹರಿವನ್ನು ತಡೆಯಲೂ ಶಕ್ತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಬಾಳುತ್ತಾನೆ.

4. ಉತ್ತಮ ಶೌಚ

ಆಂತರಿಕ ಪವಿತ್ರತೆಯೇ ಶೌಚ ಧರ್ಮ. ಅತಿಯಾಸೆ, ಜಿಪುಣತನ ತೊರೆದು ಉದಾರ ಗುಣಗಳಿಂದ ದಾನ, ಧರ್ಮ ಪರೋಪಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದೇ ಶೌಚ ಧರ್ಮ. ಆಂತರಿಕ ಶುಚಿತ್ವವು ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಕೋಪ, ಲೋಭ, ಮದ ಮೋಹಗಳಿಂದ ಕಲುಷಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮನ ನಿಜವಾದ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯು ಈ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳಿಂದ ಹೊರಬರುವುದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ. ಲೋಕದ ದುಃಖಗಳಿಗೆ ಇವೇ ಮೂಲ. ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದೇ ದಾರಿ ಎಂದರೆ ಗುಣಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಬದುಕಿನ ಗುರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುವುದು. ಜೀವನದ ಗುರಿಯಿಂದ ನಾವು ಜೀವನದ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಜೀವನ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯು ಆತ್ಮ ಸಂಯಮ ಹಾಗೂ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾದಾಗ ಆತ್ಮವು ಪರಿಶುದ್ಧಗೊಂಡು ಸಾಧನೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ.

5. ಉತ್ತಮ ಸತ್ಯ

ಸುಳ್ಳು, ಮೋಸ ವಂಚನೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಬಾಳುವುದೇ ಸತ್ಯ ಧರ್ಮ. ತನ್ನ ನಡೆ-ನುಡಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸತ್ಯವಾದ ಧರ್ಮ, ದೇವರು, ಗುರು, ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ನಂಬಿ ತಿಳಿದು ಪಾಲಿಸುವುದೇ ಉತ್ತಮ ಸತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭಾವ ಸತ್ಯ, ಕರಣ ಸತ್ಯ ಹಾಗೂ ಯೋಗ ಸತ್ಯ ಎಂಬ ಮೂರು ವಿಧದ ಸತ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತರಾಧ್ಯಯನ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಇದರ ಅರ್ಥ – ಮನೋನಿಷ್ಠೆ, ಧಾರ್ಮಿಕಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾನಿಷ್ಠೆ ಎಂದು. ಚಿಂತನೆಯ ನಿಷ್ಠೆ ಅಥವಾ ಸತ್ಯಂತಿಕೆಯು ಮನವನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಕೆಲಸಗಳು ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಸಂತೋಷಗಳನ್ನು ತರುತ್ತವೆ.

6. ಉತ್ತಮ ಸಂಯಮ

ಇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಶೀಲವಂತರಾಗಿ, ವ್ರತ-ನಿಯಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಧ್ಯಾನ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಮಾಡುವುದೇ ಸಂಯಮ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಆತ್ಮಸಂಯಮದ ಪ್ರಾರಂಭವೆಂದರೆ ಚಿಕ್ಕ ಅಥವಾ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ತ್ಯಾಗ. ಆತ್ಮಸಂಯಮವಿಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯ, ಮಾನವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತನ್ನ ಸುಕೃತವನ್ನು ಕುರುಡಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸುಗಳ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ಣ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನಿಜವಾದ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದು ಸತ್ಯವಾದ ಮಾತು. ಆಂತರಿಕ ಶುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದ ಸನ್ಯಾಸ, ಉಪವಾಸ, ತಪಸ್ಸುಗಳೆಲ್ಲ ವ್ಯರ್ಥ. ಅಂತರಂಗ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಗಳು ಸಮ್ಯಕ್ ಚಾರಿತ್ರ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಹಾಗೂ ಬೇರುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಅದು ಮಾತ್ರ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಲು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಲ್ಲದು.

7. ಉತ್ತಮ ತಪ

ಆಸೆ-ಆಕಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನಿರೋಧಿಸಿ ತನು-ಮನವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಉಪವಾಸಾದಿ ನಿಯಮಗಳ ಪಾಲನೆ ಉತ್ತಮ ತಪವಾಗಿದೆ. ಸಂಗ್ರಹಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಲು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ತಪಸ್ಸು. ಬಾಹ್ಯ ತಪಸ್ಸು ಹನ್ನೆರಡು ವಿಧವಾಗಿದ್ದರೆ ಆಂತರಿಕ/ಆಭ್ಯಂತರ ತಪಸ್ಸು ಆರು ವಿಧ. ಆಚಾರ್ಯ

ಉಮಾಸ್ವಾಮಿಯವರ ಪ್ರಕಾರ ಬಾಹ್ಯತಪಗಳೆಂದರೆ – ಅನಶನ, ಅವವೋದರ್ಯ, ವೃತ್ತಿಪರಿಸಂಖ್ಯಾನ, ರಸಪರಿತ್ಯಾಗ, ವಿವಿಕ್ತ ಶಯ್ಯಾಸನ ಹಾಗೂ ಕಾಯಕ್ಷೇಶ. ಆಭ್ಯಂತರ ತಪಗಳೆಂದರೆ – ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ, ವಿನಯ, ಸೇವೆ (ವೈಯಾವೃತ್ತ), ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ವೈರಾಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಧ್ಯಾನ. ಜೈನ ಧರ್ಮವು ತಪಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪರಾಮುಖ್ಯತೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಆತ್ಮನ ಗುಣಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವುದೇ ನಿಜವಾದ ತಪಸ್ಸು. ತಪದಿಂದಲೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ಮನಸ್ಸು ಹಾಗೂ ಬುದ್ಧಿಗಳ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

8. ಉತ್ತಮ ತ್ಯಾಗ

ಅಹಂಕಾರ, ಮಮಕಾರ ತ್ಯಜಿಸಿ, ದಾನ-ಧರ್ಮ, ಪರೋಪಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಆತ್ಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ನಂಬಿ, ತಿಳಿದು ಪಾಲಿಸುವುದೇ ಉತ್ತಮ ತ್ಯಾಗ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮ ತ್ಯಾಗ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ತರಲು ಕಷ್ಟವಾದೊಂದು ಗುಣ. ತ್ಯಾಗ ಗುಣವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲ ಹಂತವೆಂದರೆ ಹಾಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಆಸೆಯ ವಿರುದ್ಧ ದೃಢವಾದ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಎರಡನೆಯ ಹಂತವೆಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳಿಗಾಗಿ ದಾನ, ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಶ್ರಾವಕನು ಆಹಾರ, ಆಶ್ರಯ, ಔಷಧ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾ – ಈ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ದಾನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ಬಗೆಯನ್ನು ಅಗತ್ಯವಿರುವವರಿಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ಜೈನಧರ್ಮವು ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ದಾನ ಕೊಡುವಾಗ ದಾತೃವಿನ ಮನಸ್ಸೂ ಆನಂದದಿಂದ ತುಂಬಿರಬೇಕು. ತನ್ನದಾಗಿದ್ದ ಏನೋ ಒಂದನ್ನು ತಾನೀಗ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂಬ ಭಾವನೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಲವಲೇಶವೂ ಇರಕೂಡದು. ನಿಜವಾಗಿ ವಿಕ್ಷಿಸುವುದಾದರೆ – ‘ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇ ನಮದಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದು; ಏನನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೇವೆ ಅದು ನಾವು ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಬಿಟ್ಟಾಗ ಇತರರದ್ದಾಗುತ್ತದೆ’.

9. ಉತ್ತಮ ಆಕಿಂಚನ್ಯ

ಎಲ್ಲಾ ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ವೀತರಾಗ ಭಾವದಿಂದ ಬಾಳುವುದೇ ಆಕಿಂಚನ್ಯ ಧರ್ಮ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ, ಸಾತ್ವಿಕ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಬಾಳುವುದೇ ಆಕಿಂಚನ್ಯ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಅಹಂಕಾರ (ಮದ)ವನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ತುಂಬ ಕಷ್ಟ ಮತ್ತು ಅಸಾಧ್ಯ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕು ಸದಾ ನಾನು, ನನ್ನದು, ನಾನೇ, ನಮ್ಮದು – ಹೀಗೆ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಂದ ಪೋಷಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಲೌಕಿಕ ಬದುಕಿಗೆ ಅಂಥ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವು ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಕಿಂಚನ್ಯಭಾವನವನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಂಡರೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಅದು ಉನ್ನತಮಟ್ಟದ ಸನ್ಯಾಸತ್ವಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವಾಗುತ್ತದೆ. ದೈವತ್ವವನ್ನು ತಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಇದು ಮೊದಲ ಪಾಠ.

10. ಉತ್ತಮ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ

ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆತ್ಮಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ, ನಿರತವಾಗಿ, ಸರಳ, ಸಾತ್ವಿಕ ಆಹಾರ ಸೇವನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಾಳುವುದೇ ಉತ್ತಮ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವೆಂದರೆ ‘ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖದ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದೆ ಆತ್ಮ ಅಥವಾ ಬ್ರಹ್ಮನ ಕುರಿತಾದ ಸ್ಥಿರವಾದ ಜಾಗೃತಿ. ಲೈಂಗಿಕ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ

ಸದಾ ಹಾತೊರೆಯುವುದು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಹಾದಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಪಾಪಗಳಂತೆ ಇದನ್ನೂ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಬಹು ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಎಡೆಮಾಡಿ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಒಂದೇ ಉಪಾಯವೆಂದರೆ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಈ ಹತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣಗಳು ಜೈನ ನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಗುಣವೆಂಬುದು 'ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೇ ಒಂದು ಪ್ರಶಸ್ತಿ' ಎಂದು ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಪಾಲಿಸಲಿ ಅಥವಾ ಬಿಡಲಿ, ಈ ಗುಣಗಳ ಪಾಲನೆಯೇ ಆತ್ಮವನ್ನು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಏರಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಅವನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ದುಷ್ಟ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ದ್ರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ವಿನಾಶಕಾರಿ ಕಷಾಯಗಳು ನಾಶಗೊಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ಗುಣಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನಾತ್ಮನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಉಡುಗೊರೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಅಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಕಷಾಯಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆದು ಸಮ್ಯಗ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ದೃಢತೆಯನ್ನು ತಾಳಿ ಎಲ್ಲ ದುಷ್ಟತನವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗುಣಗಳೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆತ್ಮದ ಆಂತರಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಆಂತರಿಕವಾದದ್ದನ್ನು ಅರಿತು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದಷ್ಟೇ ನಾವು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ರತ್ನಕರಂಡಕ ಶ್ರಾವಕಾಚಾರ. ಸಮಂತಭದ್ರಾಚಾರ್ಯ. ಜೈನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂರಕ್ಷಕ ಸಂಘ, ಶೋಲಾಪುರ.
- ಆಚಾರ್ಯ ಉಮಾಸ್ವಾಮಿ. ತತ್ವಾರ್ಥ ಸೂತ್ರ. ವೀರ ಸಾಧನ ಸಂಘ, ಕಲ್ಕತ್ತ.
- ಹರ್ಮನ್ ಜಾಕೊಬಿ. ಸ್ಟಡೀಸ್ ಇನ್ ಜೈನಿಸಮ್. ಜೈನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಶೋಧಕ ಕಾರ್ಯಾಲಯ, ಅಹಮದಾಬಾದ್.
- ಪೂಜ್ಯ 108 ಚೇತನ ಸಾಗರ ಮುನಿ ಮಹಾರಾಜ. ಬೃಹತ್ ದ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ - ಸಿದ್ಧಾಂತಚಕ್ರವರ್ತಿ ಶ್ರೀ ನೇಮಿಚಂದ್ರ ವಿರಚಿತ. ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಸಿ. ಎನ್. ಬ್ರಹ್ಮದೇವಯ್ಯ ಮತ್ತು ಸಿ. ಎನ್. ಪದ್ಮಪ್ರಭ, ಚಾಮಲಪುರ.
- Tukol T.K. Compendium of Jainism, Justice T. K. Tukol Educational & Charitable Trust, Bangalore.